СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 277. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 27-го листопада 1935. — VOL. XLIII. No. 277. Jersey City, N. J., Wednesday, November 27, 1935 THREE CENTS

ЗАВЕДЕНО ВОЄННИЙ СТАН У БРАЗИЛІЇ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Бразилійський конгрес ухвалив заведення воєнного стану на 60 днів.

Воєнний стан ухвалено на домагання президента Бразилії, Варгаса, та кабінету міністрів, щоб армія й фльота мали вільну руку в боротьбі проти революційних бунтів у стейтах Пернамбуко й Ріо Гранде де Норте.

Повстання поважні тому, бо в тих двох стейтах збунтувалися теж військові гарнізони. Між збунтованими військами й льояльними урядові військами ведеться завзята боротьба. Прийшли вже донесення, що льояльні війська виперли бунтарів з міста Пернамбуко й тепер бються з ними на передмістях.

КАМПАНІЯ УРЯДУ ЗА БЕЗПЕЧЕНСТВО НА МОРЮ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент торговлі повів завзяту кампанію за зроблення американських кораблів безпечними для мореплавби.

Уряд напирає на власників товарових кораблів позаводити на кораблях всякі приладдя безпеченства та вибирати тільки вправлені залоги.

ВЖЕ ТРИ ДНІ НЕМА ЧУТКИ ВІД ПІДБІГУНОВОГО ЛЕТУНА.

ДОНДІ АЙЛЕНД (на полудневім підбігуновім океані). — Вже три дні нема вістки від Линколна Елсворта й Герберта Голока-Кеніона, що полетіли в підбігунові околиці.

З останніх вістей, які Елсворт вислав радіом, видно, що він залетів дальше в підбігунові околиці, ніж зайшли там до того часу інші люди. Найдальше там зайшла в 1907 році виправа англійського лорда Ернеста Шекелтона.

УХВАЛЕНІ КОНҐРЕСОМ ЗАКОНИ ПЕРЕД СУДОМ.

ВАШИНҐТОН. — Найвищий суд Злучених Держав почав розглядати питання, чи закон про податок від перетворюваного фабрично рижу годиться з американською конституцією, та приказав не виконувати закона, поки суд не видасть у цій справі свого рішення.

Перед федеральним судом у Канзас Сіти ведеться розправа, в котрій іде передовсім за те, чи закон Вагнера про робітничі відносини годиться з конституцією. Адвокати підприємців кажуть, що закон накладає на підприємців незгідні з конституцією обмеження, а адвокати федерального уряду кажуть, що ці обмеження заведено в інтересі промислів і краю та що вони належито сповняють свою службу, бо кладуть кінець промисловій війні між підприємцями й робітниками.

ЗАГРОЗА РОЗЛАМУ В ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН.—Джан Л. Луис, президент майнерської юнії „Юнайтид Майн Воркерс", зрезигнував з уряду віцепрезидента Американської Федерації Праці.

У короткім повідомленню Американської Федерації Праці про резиґнацію Джан Луис не подає ніякої причини. Загально догадуються, що він робить це через те, що уряд Федерації Праці дав йому догану за те, що Луис на останній конвенції Федерації Праці заявився за організування робітничих юній на засаді промислів, а не на засаді фахів.

Ґрін, президент Американської Федерації, вислав на другий день по цій резиґнації лист до Луиса, в котрім взивав Луиса не розбивати Федерації за справу організації. Ґрін подав цей лист до публичного відома.

У відповідь на цей лист Луис заявив коротко, що лист не зміняє його пляну, себто, що він далі буде боротися за організування юній на засаді промислів.

НЕ ХОЧУТЬ ПЕРШЕНСТВА.

ШІКАҐО. — На зборах „Юніон Ліґ Клоб" говорив Френк Ловш, президент злочинної комісії, що Шікаґо нині вже не є „столицею злочинів" в Америці, бо Шікаґо вже зреформувалось. Він говорив, що першенство належиться Ню Йоркові.

НОВІ ЗАХОДИ В СПРАВІ ЗАСУДЖЕНЦЯ ГАВПТМАНА.

БОСТОН. — Місцева газета „Ґловб" подає цікаві ревеляції про нові заходи за звільнення Бруна Ріхарда Гавптмана, засудженого на смерть за викрадення дитини летуна Линдберга.

Каже газета, що спеціяльні розслідники, наняті адвокатами Гавптмана, відкрили дерево, з котрого зроблено драбину, що її приставляли до дому Линдберга для викрадення дитини, та гроші, що походять з викупу, який Линдберг дав за дитину. Кажуть, що дерево знайдено в Ашбі, маленькому містечку 5 миль від Фичберга, а гроші пущено в обіг у Бостоні.

Ці факти малиб доказувати, що головним справником викрадення дитини не був Гавптман, а хтось інший, що нині ще є на волі. Ці факти адвокати будуть старатися предложити судові та добиватися на їх основі нового процесу проти Гавптмана.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА ЧИТАЛЬНЮ.

Гурток кацапів з Кутища, пов. Броди, запросив стшельців з села Паликорови і разом напали на дім читальні „Просвіти" в Кутищі. Розбили двері, побили члена читальні, П. Гороховського, здемолювали піч, розбили лямпу й повні радости відійшли, наступаючи по дорозі невинних громадян та викрикуючи: „Дамо вам Україну"... Делеґат філії Т-ва „Просвіта" в Підкамені перевів слідство та устійнив, що українська молодь тут не завинила і що напад мав провокаційний характер. Напад відбувся в білий день, при чому напасники ще відважилися стріляти.

ВЕРНУВСЯ З ПАРИЖА, ЩОБ ВІДСИДІТИ КАРУ.

Колишній посол Праґер, визначний діяч П.П.С. і берестейський вязень, вернувся з Парижа до Варшави. На двірці ждала на нього вже дружина, яка вернулася раніше із закордону. Праґер заїхав до готелю, а дружина повідомила прокуратора про поворот мужа. Прокуратор признав Праґерові 14-денну відпустку, щоб поладнав свої родинні і маєткові справи. Опісля зголоситься до прокуратора і буде відсиджувати свою кару.

РІК ТЮРМИ ЗА ПІДРОБЛЮВАННЯ ГРОШЕЙ.

В поліційнім суді у Вінніпеґу суддя Ґрейґем засудив Френкліна В. Наргангa на один рік тюрми за підроблювання „ніклів" (5 центових монет). В Нарганга поліція знайшла кілька підроблених 5-центових монет і машинку до виробловання таких монет. Нарганґ у суді признався, що з „ніклями" він тільки робив проби, а в дійсности мав на думці виробляти вартніші монети.

У БЕРЛІНІ БРАК МАСЛА.

Брак масла в подрібнім продажі у Берліні викликає серед Берлінців щораз більше схвилювання. Перед деякими берлінськими крамницями з набілом можна від кількох днів побачити довгі черги покупців. Берлінська преса втихомирює Берлінців тим, що привіз данського масла до Берліна цими днями значно збільшиться.

НЕ ВІЛЬНО В НЕДІЛЮ СПАКОВУВАТИ РІЧИ.

Монтреальський суддя А. Семпл наложив на Меджестик Дрес Компані 50 долярів кари з судовими коштами за те, що один із подорожуючих продавців річей згаданої спілки зложив собі у валізу в неділю взорові одяги.

ЖАХЛИВЕ ВБИВСТВО.

У квітні п. р. загинув Йосиф Гомулчинський, урядовець маґістрату у Шидлівці коло Радомя. Дохоження виявили, що Гомулчинський перебував перед загиненням з Адамом Шлезінґером. По довгих пошуках поліція знайшла тіло Гомулчинського, закопане в рові коло стодоли Шлезінґера. Секція устійнила, що грабіжники закопали Гомулчинського живцем. Арештований Шлезінґер признався до вини і видав ще свого спільника, Стефана Пайонка. Оба вони забрали від Гомулчинського 800 зл. Обох засудив суд на досмертну вязницю.

КАТЕДРА „РУСЬКОЇ" ФІЛЬОЛЬОГІЇ У ЛЬВОВІ.

Дотеперішній заступник професора української мови та літератури у львівському університеті, д-р І. Янів, став звичайним професором. При цій нагоді слід пояснити, що катедра ще й досі називається офіціяльно „руською". Д-р І. Янів — Поляк і праці з української мови та літератури пишуть у нього Українці — по польськи. Відомо, що навіть при студіях чужих мов (німецької та французької) студенти пишуть праці дацою мовою, якої вчаться. Львівська катедра належить до тих передпотопових дивоглядів, до яких не стосуються ніякі загальні норми і ніяка льоґіка. Хто хоче студіювати українську мову та літературу як слід, мусить із Львова їхати до — Кракова або Варшави!

ПЕРЕД РОЗПРАВОЮ БАНДИТІВ ЗА ДУШОГУБСТВО ЦІЛОЇ РОДИНИ.

Перед судом у Ковлі відбудеться великий процес проти ватаги бандитів Адама Андрощука, Миколи Ярошевича і товаришів, які довший час нападали в ковельськім і грубешівськім повіті. У листопаді 1934 р. напали вони на хату Дікштайнів у селі Чирськ, ковельського повіту. Повбивали всіх членів родини, вчительку Д. П. знасилували, опісля зранили її двома стрілами з револьвера. Вони напали теж на трох купців з Матієва недалеко села Парибуди, ковельського повіту, тяжко поранили їх і забрали близько 4,000 зл. Андрущук і Ярошевич сиділи у вязниці у Білостоці, звідтіля дістали відпустку на поратування здоровля і до вязниці вже не вернулись. До ватаги Андрощука належали 21 бандитів, між ними дві жінки. М. Ярошевича арештувала поліція в Ковлі і тоді він видав свого спільника, якого поліція арештувала в селі Новій Вижві, де Андрощук ладився до весілля з донькою одного господаря. Розправа протягнеться кілька днів.

КАЖЕ, ЩО СОЦІЯЛІЗМ ШИРИТЬСЯ ПО УНИВЕРСИТЕТАХ.

Західньо-онтерійський университет в місті Лондоні в Онтеріо наділив почесним ступнем доктора прав Сер Едварда Біті, що є головою й предсідником залізничої спілки Кенедієн Песифик. З того приводу Біті виголосив промову, в якій перестерігає, що по канадійських университетах шириться соціялізм, і то не соціялізм, опертий на холоднокровному думанні, але на розворушеним чуттю. В тім є й небезпека, що ширителі соціялізму по университетах своїми викладами головно грають на пострах студентів і тимсамим розворушують загрозливу стихію.

ПРОКОВТНУВ ЛОЖКУ.

Окружний суд у Лодзі засудив цими днями якогось Ротштайна на рік вязниці за крадіж. У хвилині, коли поліцай виводив зі салі засудженого, цей добув з кишені столову ложку і з окликом „нема справедливости" намагавсь її проковтнути. Поліцай, що він злодія, хотів не допустити до того, але засуджений вкусив поліцая в руку та ложку таки проковтнув. Засудженого перевезли до лічниці і там муcіли його зоперувати, щоб витягнути ложку.

САМІ „РУССКІ" ПІЗНАЮТЬСЯ НА „ЛЕМКО-СОЮЗІ".

При читальні Качковського в Криниці був дуже гарний хор, один з кращих хорів на Лемківщині, під проводом п. Ропіцького. Хор цей гарно розвивався, аж вмішався до того господин Гнатишак і Трохановський; прийшло „Свенто Ґур". Господини хотіли чимсь похвалитись і по довгих намовах вислалили „лемківський хор" до Закопаного. По приїзді звідтам зачалося на добре негодування серед хористів — мовляв, їх коштом хоче дехто добувати собі ласку і „пособія". Колиж іще п. Ропіцький дістав посаду в живці — хористи заявили, що до хору належати не будуть і хор розбився! Так отже впливи лемкосоюзу навіть у самій Криниці падуть чимраз більше. Чи радше вони тут ніколи не були „моцні". — Не тратьте, господине, надії — спускайтеся на дно!

СОВЄТСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО.

На зібранні вчителів московських шкіл виголосив довшу промову управитель шкільного відділу при ЦК комуністичної партії, Волін. Цю промову надрукувало „За Комуністіческое Просвещеніє".

Комісар Волін всупереч твердженням про „успіхи" в ділянці освіти заявив, що останній рік виказав значну обнижку знання учнів. Волін не дивується цьому, бо в школах панує невимовний хаос, розклад лекцій не відповідає елементарним вимогам педагоґіки, а вчителі не мають відповідного підготування.

„Ось учні вищих кляс середньої школи і слухачі вищих шкіл — говорив Волін — не вміють написати без тяжких ортографічних похибок найпростішого диктату. Впадає у вічі незнання чужих країв. Навчання математики стоїть на вимовно низькому рівні. 52 проц. учнів вищих кляс не вміють відчитати чисел, що складаються з кількох цифр".

Під кінець Волін підкреслив, що учні і вчителі майже однаково не мають того, що називається культурою слова. В совєтських школах впроваджується тепер нові предмети: каліграфію і ручні роботи, предмети, поборювані большевиками в перших роках їхнього панування.

НЕ ВИДАЮТЬ ПАШПОРТІВ ДО ЧЕХОСЛОВАЦЬКИХ ЖИВЦІВ.

Польські часописи пишуть, що вичерпався контингент пільгових пашпортів до Чехословаччини, що їх признало польське міністерство закордонних справ на основі умови з чехословацьким урядом і тепер пільгових пашпортів до чехословацьких живців уже не видають.

ЦІНА КУХОВАРСЬКИХ ПРИПИСІВ.

Власник одного дорогого ресторану в Парижі заплатив недавно 25,000 франків за кілька невиданих досі рецепт славного французького куховара, смакуна та письменника Брія-Саварена. Хоч ніхто ще досі не заплатив такої суми за кілька куховарських приписів, цей видаток виплатився щедрому ресторанцеві, бо в Парижі є тисячі смакунів і вони пруться гурмою, щоб покуштувати невідомих іще страв майстра французької кухні.

ОДИН ОБВИНУВАЧЕНИЙ У ВАРШАВІ ПРИЗНАЄТЬСЯ

ВАРШАВА. — Обвинувачений у процесі за вбивство Перацького Чорній відмовився зізнавати по польськи. З відчитаних зізнань у слідстві виходить, що не признається до якоїнебудь участи в злочині.

Перший зпоміж обвинувачених Миґаль зголосився зізнавати по польськи. Каже, що хоче відповідати за свої діла сам. Він потверджує все те, що сказано в акті обвинувачення. Признає, що належав до Організації Українських Націоналістів, брав участь у кількох терористичних актах, перевозив нелеґальну літературу з Чехословаччини і давав поміч Мацейкові, котрого обвинувачують у виконанню замаху.

Обвинувачений Качмарський не хотів зізнавати по польськи. Відчитано його зізнання в слідстві. З них показується, що він відбув 5-літню вязницю за участь в нападі на почту у Львові в 1928 році. Опісля вступив до О. У. Н. за намовою Підгайного, давав поміч Мацейкові, але не знав, що він був убивником Перацького.

РІЧНИЦЯ ПРИЛУЧЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ ДО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

УЖГОРОД. — З нагоди свята 28-го жовтня, тобто памятки прилучення Закарпаття до Чехословаччини, уладила тутешня „Просвіта" святочну академію 26-го жовтня. Промову виголосив ред. Стефан Клочурак, а з дальших точок замітний був виступ пані Остапчук-Науменкової, п. Самійловича і виступ зреорганізованого ужгородського хору „Бандурист" під проводом пані Русиневич-Щурівської. Хор „Бандурист" співав теж і на офіціяльній академії самого міста в театрі дня 27-го жовтня, де зібрав заслужене признання й похвали. На святі „Просвіти" дуже приємне враження робив хор пластовий під проводом О. Мешка. На академії „Просвіти" був приявний губернатор Константин Ґрабар із жінкою, пані президентова Розсипальова, посадник міста й інші високі гості. Велика саля „Уранії" була переповнена.

БРИТІЙСЬКИЙ КАБІНЕТ ХОЧЕ ПРИСПІШИТИ МИР.

ЛОНДОН. — Коли британський кабінет збереться на наради в середу, візьме під наради можливости приспішення етіопсько-італійського мира. Це влекшить Франції її прикре становище в італійській справі. Британський амбасадор в Італії вже переказав Мусолінієві, шо його уряд готов до переговорів про мир, хоч, у засаді, пропозиція має бути принята Лігою Націй. Тепер іще йде про формулу, яка булаб приємлива для обох воюючих сторін. Італія зажадає мабуть провінції Тіґр на півночі, дальше Данакіль і якогось коридора до полудневої Сомалії через Оґаден. Італія каже, що ця смуга землі не є амгарська, отже чужа для Етіопії. Такі умови піддавали перед двома тижнями англійському урядові французькі знавці, але він їх відкинув. Сьогодні Англія вже схильна взяти їх під розваґу.

ЕТІОПІЯ БОРЕТЬСЯ І ПЕРЕМАГАЄ.

ЛОНДОН. — З етіопського терену приходять звідомлення про італійську перемогу на полудневому фронті, де етіопські війська завзято бороняться. Але італійські літаки роблять великі шкоди бомбами. З Адіс Абаби наспіли вісти, що на північному фронті перевага є тепер по етіопськім боці. На полудне від Макале Етіопці заатакували три італійські баталіони, розігнали їх і вбили команданта.

ІТАЛІЯ ГОТОВА ДО ПЕРЕГОВОРІВ.

РИМ. — Італія дуже задоволена з того, що в Женеві відложено на неозначений час засідання комісії 18-ти, яка мала одобрити санкції в справі нафти для Італії. Тут пояснюють собі таку подію тим, що це є спроба притягнути Італію до мирових переговорів. В урядових кругах говорять, що Італія все була схильна до переговорів і тепер теж готова.

НАСТАНОВЛЕНО УРЯД НОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОЇ ПРОВІНЦІЇ В ПІВНІЧНОМУ КИТАЮ.

ШАНГАЙ. — Автономічна провінція східньої Гопеі в північному Китаю дістала свій уряд. Владу обняв Ін Ю-Кенґ, як представник адміністраційного комітету. Він прихильний Японії. Провінція обіймає 13,000 квадратових миль і 4 міліони населення.

АВСТРІЙСЬКІ ФАШИСТИ ХОЧУТЬ ПРИТЯГНУТИ РОБІТНИЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ВІДЕНЬ. — Князь Штаремберґ, австрійський віцеканцлер, а з ним і інші провідники австрійських фашистів, були приявні на зібранні стирійської ґаймвери. Там Штаремберґ пояснив політику уряду до робітників. Він сказав, що уряд поборює червоних та бурих провідників робітничих, але не є противником робітничого руху. Тому, що робітники з фабрик у Леобен у Стирії вже приступили до ґаймвери, то — на думку Штаремберґа — й інші австрійські робітники повинні прилучитися до патріотичного фронту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРО СОЮЗОВІ КОЛЕСА

Вже 41 років їдемо на Союзовім возі. Тими, що тягнуть той тяжкий віз, є наші чесні члени. І до них хочемо сказати з організаційного обовязку слово зприводу наближаючихся виборів нових урядників по відділах У. Н. Союза.

Памятаймо, що не потягнулиб ми того нашого Союзового воза, якби ми не мали добрих коліс, з добрими сприхами. Не треба довго думати, щоб зрозуміти, що ми під колесами розуміємо відділові уряди. Так наша організація побудована, що вона не може існувати і розвиватись, коли нею не цікавиться все членство, коли воно не вибирає як своїх представників і речників по відділах таких урядників, що почувалиб себе до обовязку громаді чесно й вірно послужити. Оті урядники, що були вибрані для такої служби тому рік, стануть тепер зі звітом зі своєї діяльности. І згідно зі статутом нашої організації, відбудуться нові вибори.

Щоб колеса йшли гладко, треба їх смарувати. В розумінні У. Н. Союза це значить, що треба таких урядників, а головно відділового секретаря, до такої роботи приучувати, треба його з організаційним апаратом запізнати. Все те коштує багато труду головну канцелярію У. Н. Союзу. Але й того не булоб шкода, якби така щораз нова наука не відбивалась погано на самій організації, якби через вічні зміни в урядниках не приходилося відповідати на ріжні нарікання й опізнення в діловодстві організації, спричиненім тим, що нові урядники, чи новий секретар, не є добре обізнані з організаційним апаратом. Тому не є добре в нас зміняти відділових урядників там, де не заходить для цього розумна потреба. А не треба цього робити особливо тоді, коли на їхне місце вибирається людей цілком нових і цілком необізнаних з діловодством організації.

Памятаймо, що У. Н. Союз не є тою простенькою організацією, що був нею тому 40 або й навіть 20 років тому. Тепер зі зростом його агенд і з новими родами обезпечень не так його легко вести, як було передше. Тепер виринуло ще й питання молоді й воно, як усі бачимо, стає з кождим днем чимраз актуальніше. Тут треба вже доброго знання, щоб можна задоволити цю молодь і дати їй у Союзових справах такі правдиві відповіди, щоб її задоволити і до Союзу притягнути. Все те вимагає знання і практики. Як є по відділах урядники, що таке знання і таку практику набули й чесно сповняють свій уряд, то нема найменшої розумної причини, щоб тих урядників за їх добру службу усувати. Навпаки, їх треба ще просити, щоб далі послужили Союзовій громаді. Так поступаючи, засвідчимо ділом, що ми є нарід культурний, який шанує працю і чесноту.

ЗАВДАННЯ ДОБРОГО УКРАЇНЦЯ

Багато їх. Бо не тільки права й достатки цього світа мають вартість, а ще більше обовязки супроти себе й перед власною нацією. Нема особистости без національности, одиниці поза нацією, нема правдивого особистого щастя без забезпечення щастя потомних поколінь. Допускати до затрати національного почуття в своїх нащадків веде — особливо в наших сторонах — до їх нещастя в заміну короткотревалої, як взагалі не лиш угроєної назверхньої благодати, яку здобуває зрадою необачна одиниця.

Обовязок одиниці повинен виходити з внутрішньої потреби бути справжньою людиною. А нема людини без нації, бо й звірина має свою рідню, расу, кров, принаймні звірина вищих пород. Ріжниця між звіриною й людиною та, що звірина вічно підневільнена й дбає тільки про найближче їй, головно їжу й охорону від видної їй небезпеки для себе й найближчого свого окруження, а людина сягає своїм зором у вічність. Нація — це її рідня. А нація — це минулі, сучасні й потомні покоління його крови, породи на рідній землі.

Щож діяти, щоби бути національно повновартісною людиною? Природі сучасної людини відповідає бути змагуном у всім, змагати бути першим між першими, кожен за своїм званням і вибраним, чи вродженим фахом. Бути справжнім змагуном, це не значить надутися, як вош на морозі, а діло робити, бути дійсним передовиком.

Змаг у післявоєнних часах став гаслом новочасного виховання до праці над собою, щоб стати передовиком, лицарем праці, не пустомельства. З передовиків вийдуть провідники, вийде національний провід. Особливо молодь, це будуча нація. Нація матиме долю-волю, коли її члени-одиниці будуть здорові тілом і духом та коли до цього буде ще й провід у неї. А провід вимагає знання, праці й витревалости. Ці три речі — оздоба лицарської людини, конечно потрібні вимоги проводу.

В нас часто Мусолінія й Гітлера ставлять за зразки проводу. Нехай і так. Тількиж не творіть собі, люди добрі, на власну подобу богів, не стягайте дійсних передовиків до власних низів, не прикривайте цим власного лінивства й не думайте, що на безрибю і рак риба. Затямте собі, що каже українська народня мудрість: „З пустої стодоли вилетить хіба сова". А „сова, хочби літала попід небеса, то соколом ніколи не буде", навіть і тоді ні, як хто схоче піти за прикладом: „Коли сова зяструбіє, то вище сокола літає". Не поможе й самохвальба, бо „і сова казала, що її діти найкращі".

Ні. Не простий кімнатний маляр Адолф Гітлер став провідником Німеччини, а сильної волі й характерний Гітлер, що невпинною працею над собою, заробляючи на шматок хліба не тільки кімнатним малярем, а й цеглоносом і мулярським учнем, учився невпинно у вільних від чорної роботи хвилинах і дійшов у науці аж до високого ступня університетського професора й аж потім став першим передовиком у Німців — „провідником", „вождом".

Ні, не простий капраль Мусоліні став на чолі італійського народу, а характерна, сильної волі й працьовита людина, що зновуж у злиднях студіювала в університетах, заробляючи всяко на хліб насущний, досягла своїм знанням провідництва в італійських робітників іще перед війною, дарма, що в війні дійняла лише ступня капраля, бо військова власть заставила його до умової праці.

Ні. Не звичайний жовнір Конділіс стає ґенералом, а тепер диктатором Греції, а здібна людина, що невпинною працею набуває собі ще й наукою й працею ступінь за ступнем у військовій ерархії аж до ґенеральської ранґи й диктаторства.

Не тільки говоріть, а й переживайте в собі цілою своєю істотою величнє гасло: Нація понад усе! А тоді то, переродившися, відмолодієте всі передчасно постарілі, й не поступатимете за відомою розмовою між донькою і матірю: — „Хвалять нас, мамуню". — „А хто?" — „Ви мене, а я вас". Усвідомім собі геть усі, що, мовляв, „хвалько нахвалиться, а будько набудеться". Тимто й будьмо всі тим, чим хочемо похвалитись!

Недавно сказав Гітлер на величезнім хліборобськім вічу: „Я не винен, що судьба судила мені говорити людям усе самі прикрости". Не до вподоби це й нам. Та що діяти, коли національний обовязок наказує всякому під загрозою вимертя нації або пониження її до найнижчих низин узяти й прикрість на себе й говорити правду й тоді, коли за правду тільки бють.

45-міліонова українська нація потребує на майбутнє провідників, дійсних ґенералів-передовиків у всіх ділянках громадянського життя. Це мусить вилонити з себе молодь, характерна, сильної волі, саможертвенна й працьовита. Гайда до змагу, до науки, до праці над собою, щоб кожен із нас став передовиком, кожен у тій ділянці, до чого сам почуває в собі найбільше здібностей, щоб світ про нас не казав: „Коня кують, а жаба ногу наставляє". Ні, не хочемо бути балакунами, а щирими працівниками і змагунами наввипередки всьому світові на службі українській нації! — („Час").

І. Костенко.

ЮВИЛЕЙ ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ЧАСОПИСУ НА НАДДНІПРЯНЩИНІ

Дня 25. (12. за старим стилем) листопаду ц. р. минає 30 років від того дня, як у місті Лубнях на Полтавщині вийшло 1. число українського часопису „Хлібороб"[1]) Є це тим більш памятний для нас день, коли зважити, що „Хлібороб" — була перша ґазета українською мовою в Наддніпрянщині. Тоді, як у Галичині вже від 1848. р. виходили українські часописи й ґазети, материньому пневі українського народу довелось чекати аж російської революції 1905. року, щоб мати свою пресу.

Яка була цьому причина, що Наддніпрянщина була так довго позбавлена друкованого слова власною мовою? У давніших часах, коли Україна за Гетьманщини мала сяку-таку волю, в нас мало ще цікавились ґазетами. Були поміж козацькою старшиною люди, що передплачували зза кордону чужі часописи — французькі, німецькі й інші. Від тих нечисленних, що мали в себе чужі ґазети, позичали їх знайомі. А ще частіше перекладали й переписували в окремі зшитки, й ці зшитки мандрували пізніше по старшинських хуторах та садибах.

Пізніше, як уже почали більше цікавитись журнальною й ґазетною справою, то годі було видавати щось власною українською мовою, бо російський уряд це забороняв. Ще 1720. р. за царя Петра І. почались утиски українського друкованого слова. Петро заборонив тоді друкарням на Україні друкувати книжки, якіб ріжнилися своєю мовою від тих, що їх видавали на Московщині. Чим далі, тим ці утиски ставали тяжчі. Тимто перші журнали (місячники), які почали виходити на Україні, видавали московською мовою. Правда, були між ними такі, що відбивали в собі місцеве українське життя, а часом то й містили щось (найчастіше вірші) українською мовою. Були це „Украинскій Демокріт" (1806), „Украинскій Вестнік" (1816—1819), „Украинскій Домовод" (1817), „Украінській Журнал" (1824—1825). Усі ці журнали виходили на Слобожанщині, в Харкові, який тоді, завдяки університетові, був осередком культурного життя України. І пізніше й на Україні й на Московщині були журнали, що часом друкували якісь матеріяли українською мовою. Ось, наприклад, робив це „Маяк", що виходив у рр. 1840—1845 у Петербурзі, а який видавав Р. Бурачок, походженням Українець. Деяких пільг зазнало українське слово з початку шісдесятих років минулого століття. Тоді дійшло до скасування кріпацтва й до інших реформ старого царського ладу. Тоді гурток Українців у Петербурзі, на чолі з Василем Білозерським[2]), заходився видавати місячник „Основу", присвячений українському письменству та науці. Тут поезії й оповідання містилися українською мовою, а наукові й політичні статті — московською. І на Україні, де громадське життя тоді дуже ожилося, були теж заходи видавати журнали й ґазети. Але вже у 1863. році російський міністер Валуєв заявив, що української мови „не було, немає й не може бути", й одним розмахом пера заборонив видавати журнали й навіть почасти книжки українською мовою. Після того прийшов у 1876. році ще гостріший царський указ проти української мови, який загалом забороняв щонебудь видавати по українськи. Правда, київським Українцям таки вдалося зорґанізувати в Києві видавання наукового місячника, присвяченого українознавству. Була це славна „Київська Старина", ця єдина наукова й літературна трибуна[3]) в Наддніпрянщині на довгі десятки років. Алеж і „Київська Старина" містила спершу лише наукові статті з ріжних ділянок українознавства, і то російською мовою, і аж згодом, як трохи полегчали цензурні умовини в Росії, почала вона поміщувати твори з українського письменства. Та, звичайно, цей журнал далеко не міг задовольнити потреб України, і наддніпрянські письменники змушені були друкувати свої твори в галицьких та буковинських виданнях.

Після того всього стане зрозуміло, яка це була велика подія, коли революція приневолила царя видати маніфест, який касував усі цензурні заборони в російській державі. Тимсамим упали ланцюги з українського друкованого слова. Вже кілька день після видання царського маніфесту появилась у російській ґазеті „Кіевскіє Отклікі" (Київські Відгуки) стаття Сергія Єфремова українською мовою. Правда, в цій статті для Українців мало що було цікавого, бо вся вона була присвячена протестові проти жидівського погрому, який уладило київське шумовиння під опікою царської поліції зараз таки після проголошення царського маніфесту 17. жовтня. Згідно з цим маніфестом усякі цензурні обмеження видань відпадали, не потрібно було, як давніше, на видання ґазети питати дозволу. З цієї точки маніфесту скористали відомі українські діячі в Лубнях — брати Шемети і приступили до видання „Хлібороба" (це називалося „явочним порядком"). Наймолодший із них, Микола, підписував за „відповідального редактора", алеж дійсним редактором був найстарший брат Шеметів — Володимир.[4]) Він іще дуже молодим брав діяльну участь в українському визвольному русі, був, між иншим, членом „Братства Тарасовців", яке ще з початком девядесятих років минулого століття виставило було гасло боротьби за самостійність України.

Не дуже багато виглядала перша українська ґазета. Всього — дві картки. В наголовку був уміщений вірш Шевченка „Учітеся, брати мої", а далі були подані вказівки, як треба читати українські літери „и" та „є". Це було зроблене тому, бо ще багато було серед читачів таких, що ще не вміли читати українських букв, не дочитували слів, бо не було т. зв. твердого знака (ъ) і т. д. В 1. числі знаходимо статтю, що таке „громадянські свободи", які набували громадяни російської держави, згідно зі згадуваним уже царським маніфестом із 17. жовтня. Зокрема ж багато уваги присвячувала ця стаття свободі друку, переказуючи тут історію всіх тих обмежень для українського слова й письменства, про які ми вже згадували. Варто згадати, що ґазета „Хлібороб" відразу стала на всеукраїнському становищі і вже від першого числа постійно подавала читачам вістки про найважніші події з життя Українців, що мешкали поза межами російської держави.

З матеріялу в дальших числах варто згадати статтю про Переяславську умову, згідно з якою Україна зєдналася була 1654. р. з Московщиною, зберігаючи всі свої права, й яку Московщина так ганебно зламала. Але найцікавіше нам тепер по 30 роках читати про те, як Наддніпрянщина після кількавікового сну прокидалася до нового вільного життя. Скрізь повставали українські товариства й організації, заповіджувано нові ґазети й журнали, по цілій Україні відбувалися збори й віча, які ухвалювали постанови про те, що Україна має домагатися своїх прав, потоптаних Москвою й її царями.

Зокрема звертає нашу увагу допис про українське віче в далекому Петербурзі. Зібрані на вічу постановили боротися за повну незалежність України. Дописувач зі свого боку додав, що ця постанова „свідчить про те, що незабаром наш приспаний народ прокинеться від вікового сну, зрозуміє ганебні відносини всіх станів російського народу, від урядовців до соціялістів, до своєї долі, скине з себе ярмо тяжкої неволі, прожене панів-чужоїдів, якогоб вони роду і племени не були, стане повноправним хазяїном своєї землі".

Петербурзький дописувач „Хлібороба" сказав тут щиру правду. Бож дійсно, як ми бачили пізніше, не лише московські царі гнобили Україну, а усякий інший московський уряд таксамо дивився на Україну як на свою кольонію й визискував її — бачили ми це на прикладі Тимчасового уряду, що прийшов був до влади в Росії в 1917. році, бачимо з того, що роблять тепер на Україні большевики, які називають себе урядом „робітників і селян". На жаль, було тоді ще багато Українців, які не бачили цієї очевидної правди, и один із них навіть на сторінках російської ґазети „Кіевскіє Отклікі" накинувся був на редакцію „Хлібороба" з лайкою за те, що вона копає „пірву" поміж двома „братніми" народами. Та, мабуть, колиб автор статті дожив був до нинішних днів і побачив, як той „братній" народ нищить Україну ще гірше, ніж колишні царі, то зрозумів би таки, що правда була по стороні „Хлібороба".

Та так узагалі загал Українців був дуже вдоволений з першої власної ґазети, і число читачів „Хлібороба" раз-у-раз зростало. Та царський уряд, який, боячись революції, пообіцяв був багато своїм підданим, дуже скоро схаменувся й почав знову старі порядки. Вже у 3. числі „Хлібороба" читаємо допис про те, що в селі Новаки „стражник" (поліцай) відбирає від селян „Хлібороба". „А спитай", — пишуть автори допису — яким правом — не каже. Каже тільки, що нам нашою рідною мовою не дозволено нічого читати". А вже після 5. числа ґазету припинила влада цілком.

Та 5 чисел „Хлібороба" зробили своє. Заборонити цілком українське слово уряд таки вже не наважувався далі. Вже з кінцем грудня 1905. р. почав у Києві виходити український денник „Громадська Думка", а далу почали появлятися все нові й нові журнали й часописи аж до 1914. р., коли їх з вибухом війни знову заборонив російський уряд. — („Життя і Знання").

1) Редакція „Хлібороба" назвала місяць листопад — „груднем". Справа в тому, що на Наддніпрянщині довго плутали назви останніх місяців у році, бо привикли були, під московським впливом, до церковних назв. І так часто жовтнем звали вересень, листопадом — жовтень, груднем — листопад, а грудень називали студнем. Так воно було і з „Хліборобом", де вживали таких назв. — Ред.

2) Василь Білозерський (1825—1899) — був членом Кирило-Методіївського Братства, товаришував із Шевченком, за участь у Братстві був засланий далеко на північ Росії (до олонецької ґубернії), а як вернувся до Петербурга, видавав „Основу".

3) Трибуна — французьке слово — підвищене місце, з якого промовляють, щоб усі чули, а далі, в перенесеному значінні — журнал, чи ґазета, що промовляє до читачів немов із підвищеного місця.

4) Володимир Шемет (1873—1933) був послом до 1. російської Державної Думи з Полтавщини, після 1919 р. співробітничав в Українській Академії Наук, але, переслідуваний большевиками, помер із голоду... Микола Шемет покінчив життя підчас української революції.

Марсель Прево.

ДЗЕРКАЛО

Коли Людвик Амбрі втік з Парижа, неначе звір, смертно ранений, його біль прибрав форми смутку й безперервного ланцюга споминів.

Село Урке вбрала зима в білу шату. Колись перевів він тут молоді літа. До цього села приїхав він з молоденькою жінкою. Для неї був він радше любчиком, як чоловіком. А тепер, до цього самого села, до Урке, вертався сам. Париж затримав у себе померлу. Вона залишила по собі багато памяток. В сінях ждала її парасолька й соломяний капелюшик. В шафах ждали її сукні, просякнуті запахом її тіла. На столі лежала книжка, яку вона читала. Квіти, що їх вложила в флякон, були зівялі...

Людвик ходив по кімнатах двора й дивувався, що це все не має вигляду смерти, а радше якогось сну. Йому здавалося, що Еліза живе, що вона на хвилину вийшла й вернеться. І підчас її неприявности всі предмети ждуть її. А вона вернеться, вовсім певно вернеться...

І Людвик погодився би віддати решту днів своїх, щоб побачити Елізу. В снах, в ґалюцінації, у вхилинах божевілля. Він ждав її, так, як ждали її всі предмети. Але вона не приходила до нього.

— Дивно! — думав він. — Чи нема способу, щоб штучно викликати сонні марева? Чиж сьогоднішнє знання, яке усипляє людину одним ґрамом порошку, не може викликати так потрібних штучних снів?

Це питання завдав він одного разу сільському лікареві, свойому приятелеві, який жив в Урке. Лікар Сежур жив самітно зі своєю дочкою Мартою, дівчиною рідкої вроди, яка одначе не думала про подружжя.

— Друже мій! — казав лікар. — Не думайте про сонні марева. Я, як овдовів, думав також про сонні марева. І повірте, якщо ви є здоровою людиною, то ви ніколи не побачите своєї жінки. І так є краще для вас. Бо каже Св. Письмо, хай померлі хоронять своїх померлих. Ви не маєте ще трицять літ, оженитеся вдруге і пічнете нове життя.

— Ніколи! — сказав Людвик.

І в тому моменті його очі стрінулися з чорними зіницями Марії Сежур.

— Ця дівчина — подумав він — є дуже гарна, але я ніколи не погодився би, щоб вона спала в кімнаті моєї найдорожчої Елізи.

Минали дні. Одного разу Людвик, ідучи до спальні, переходив через сіни й у великому дзеркалі побачив образ своєї жінки. Еліза була вдягнена в сірий костюм і усміхалася до нього. Коли він приступив до дзеркала, образ зник. Людвик гергового дня ждав до вечора; покажеться образ, чи ні? І коли вечором ішов до спальні, в дзеркалі появився образ Елізи; всміхненої і такої дорогої...

І від цього часу ціле життя Людвика Амбрі оберталося коло дзеркала. Цілий день ждав вечора, а вечором ждав відбитки в дзеркалі найдорожчої жінки на світі...

Минали дні, проходили ночі. Настала весна. Людвик змізернів і неначе ждав чогось. Пробудилася в ньому жажда життя, пробудилася пристрасть. І трапилось, що одного дня квітня лікар Сежур зі своєю дочкою були в нього на обіді й, попрощавшись, відїжджали. Нагло Марта побачила, що залишила в сальоні свій шаль. Людвик побіг принести його, а коли він довго не вертався, Марта пішла за ним. Лікар курив циґаро й ждав на веранді.

Врешті Людвик знайшов шаль. Він лежав на землі. Подав його Марті й невідомо, яка сила злучила їх уста. Може це була весна, може пристрасть, а може туга за жінкою...

Забули про все, уста їх не могли розлучитися, коли нагло розлучив їх дивний лоскіт.

— Що це? — шепнула Марта.

— Не знаю!

З веранди пролунав голос лікаря:

— Ну, ходіть уже, діти!

Попрощалися. Марта з лікарем відїхала, а Людвик увійшов до сіней. Відчинив двері з сусідньої кімнати й ждав, поки в дзеркалі не появиться образ Елізи.

В дзеркалі не було нікого.

— Що це? — подумав і підійшов ближче.

Через цілу довжину дзеркало трісло надвоє.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВАРТІСТЬ ШЕВЧЕНКА ДЛЯ ПРОПАҐАНДИ.

Підчас вечора української літератури, влаштованого минулої пятниці в Колюмбійськім университеті, проф. Менинґ у своїх вступних увагах до свого перекладу Шевченкових „Гайдамаків”, сказав між іншим, що він не радить Українцям показувати Американцям повний переклад цього твору, бо деякі його уступи можуть виробити в не-Українців зле поняття про Українців.

Проф. Менинґ мав видно на думці цю сцену „Гайдамаків, де провідник Гайдамаків, Ґонта, вбиває своїх синів, вихованих у католицькій школі.

Проф. Менинґ натякував, що того роду сцена в Американців може викликати відразу.

СТЕФАНИК І ПРОПАҐАНДА ЗА УКРАЇНЦІВ.

Звичайно люди, що проголосили Шевченка святим і непомильним, не радо приймуть пораду проф. Менинґа. Декому така порада може видаватися хулою над Шевченком. Як можна закидати найбільшому українському поетові щось таке, як те, що, мовляв, епізод (подія) в його творі може викликати в чужинців відразу до Українців? Як можна припустити, щоб найбільший поет України міг написати про Українців щось таке, що на чужинців зробить про Українців зле враження?

Та найбільшому сучасному новелістові України, Василеві Стефаникові, трапилася така подія: англійський журналіст Бекгофер у часах великого зацікавлення українським народом в Англії підчас інвазії російської царської армії на Галичину в часі світової війни зладив англійський переклад Стефаникового оповідання „З л о д і й”. Ліберальні англійські ґазети, як щоденник „Манчестер Ґардієн” та тижневик „Нейшен”, писали тоді проти утисків царських ґенералів і ґубернаторів та давали до зрозуміння, що Українці це окремий від московського народ, що заслугує бути самостійним, і Бекгофер зладив переклад Стефаникової новелі з тим наміром, щоб доказати, який це культурний народ Українці, коли вони видали з себе таких великих письменників, як Стефаник.

Та незадовго по появі англійського перекладу Стефаникового „Злодія” написав один читач до того журналу, що помістив переклад, лист, у котрім каже, що Стефаникова новеля перемінила його відношення до Українців. Нарід, що поводиться супроти злодія так, як поводяться герої оповідання Стефаника, не заслугує на імя культурного й не заслугує собі бути самостійним.

Це, очевидно, міг бути відорваний голос, одначе ще замітнішим був факт, що на цей лист не реаґував ніхто: ні редакція, ні читачі.

ЗА ЩО ОСУДИЛИ СТЕФАНИКОВУ НОВЕЛЮ Й НАС З НЕЮ?

Як відомо тим, що читали Стефаникового „Злодія”, новеля описує, як селянин, зловивши в коморі злодія, орґанізує самосуд над злодієм. Як він каже принести горівки, скликати сусідів та підпоює їх, щоб вони били злодія без пощади.

В українських критиках про Стефаника не слідно ніде критики цього оповідання. Ніхто не закидував Стефаникові ні злого артизму ні змалювання неможливої події. І не знаю, чи подивився котрий критик з морального боку на героїв цього оповідання та осудив їх поступок. І не слідно теж, щоб автор їх осудив з морального боку.

А всеж таки якраз з того боку підійшов до новелі читач англійського тижневика, що відгукнувся на англійський переклад „Злодія”. Що нас не вражало, на Англійців зробило враження грубого нарушення закона, чи моралі.

Досвід зі Стефаниковим „Злодієм” показує, що порада проф. Менинґа має фактичну основу.

„СЛАВНИЙ” СИНОВБИВНИК У ЛІТЕРАТУРІ.

Проф. Менинґ не розглядав далі, чому саме вбивство дітей Ґонтою може викликати в чужинців недобре поняття про Українців. Не закид це йому, бо не його це діло, а наше.

Здавалось би, що діло в тому, що тут батько вбиває власну дитину. Та ледви чи це буде повне пояснення. Відомі в літературі обрібки теми синовбивства, а проте з тих обрібок ніхто не робить висновку, що народ, з котроо вийшли ці вбивники, заслугує на осуд.

Славне наприклад, у світовій літературі оповідання французького письменника Проспера Меріме під наголовком „Матео Фальконе”, що описує власне синовбивтство. В ньому батько, корсиканський верховинець, займається всяким ремеслом, що вводить його в конфлікти з поліцією. На його подвіря втікає в його неприяві бандит, за яким женеться жандарм. Синок Матеа Фальконе не хоче жандармові видати сховку бандита, бо шанує правило гостинности. Та коли жандарм дає йому грошеву нагороду, синок показує, де сховався бандит. Коли батько довідався про поступок синка, вивів його за хату й застрілив як пса.

ҐОНТА Й МАТЕО ФАЛЬКОНЕ.

Цікаво було би прослідити, чи гірше враження зробить на американського читача поступок Матеа Фальконе, чи поступок Ґонти?

За поступок Ґонти може засвідчити інша ідея поступку, хочби зле зрозуміла, та воєнні відносини в гайдамаччину. Проти нього факт, що Ґонта є провідником великого народнього руху.

За Матеом Фальконом може свідчити безправна обставина його життя-буття. Його низький розвиток умовий і моральний, що видно не дає йому вийти поза найпростіші правила поступовання.

До цього порівнання треба втягнути ще те, що всяка пропаґанда в самій найглибшій основі це доказування іншим людям, що й вони поводились би так, як ми поводимося, якби вони були в наших обставинах. Значиться, питання враження поступку Ґонти на Американців залежить якраз від цього, чи зможе американський читач, прочитавши „Гайдамаків”, уявити собі, що й подібний американський лідер, знайшовшися в такім положенню, в якім знайшовся Ґонта, вбив би своїх синів, як убив Шевченків Ґонта.

ЩЕ ОДИН СЛАВНИЙ СИНОВБИВНИК.

Один славний письменник українського роду теж створив синовбивника, що став славним на ввесь світ.

Маю на думці російського письменника (українського роду) Миколу Гоголя та його твір „Тарас Бульба”. Герой цеї повісти, як відомо, вбиває зовсім свідомо свого сина за зраду вітчини. Не зважаючи на це свідоме вбивство, Тарас Бульба не стрінувся з таким осудом, з яким, як побоюється проф. Менинґ, може стрінутись Ґонта з Шевченкових „Гайдамаків”. Видно, що американський читач про прочитанню „Тараса Бульби” все ще далі може любити Тараса Бульбу та вважати, що й він самий, якби він був у положенню Бульби, міг би зробити щось подібне.

Чомуж це так? Чому Американець міг би поставити себе в положення Бульби, але не в положення Ґонти?

Незвичайно цікаве питання. Чи тому, що Ґонта розмірно займає в поемі Шевченка вище становище, ніж Бульба між козаками Гоголя? Чи тому, що Бульбів син старший і знає, що робить, а Ґонтові діти малі й не розуміють цілої ваги своїх поступків? Чи тому, що Ґонта самий бачить зло свого поступку, а всетаки виконує його, тоді, як Бульба бере на себе зовсім свідомо повну відповідальність за свій учинок? Чи тому, що Бульба вбиває за зраду нації, а Ґонта за зміну віри?

АМЕРИКАНЦЯМ СТИДНО ЗА СВОГО ГЕРОЯ.

Для дальшої ілюстрації цього питання цікаво навести подібні ситуації з інших відносин між людьми.

Кілька років тому в однім американськім театрі в Ню Йорку виставили штуку, в котрій змальовано, як чоловік торгує своєю жінкою, щоб дістати для себе бизнес. Американські критики віднеслися з відразою до драми. Вони були так поражені тим, що чоловік відкрито торгував тілом своєї жінки, що видимо не могли сказати доброго слівця про неї, не вважаючи на те, що вона мала багато сильних сторін.

У цім випадку Американці не могли приняти за правду про себе, щоби було можливо, щоби в Америці чоловік для бизнесу підсував іншому свою жінку. Цей факт збудив таку відразу, що їх відштовхнуло від драми. А чейже не дасться заперечити, що й в Америці такі події трапляються, і то не лише серед погорджуваних верстов чи націй, але й серед так званих суспільних вершків. Зрештою, хоч які вони рідкі, всетаки надаються до драматичного оброблення.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє усіх своїх членів, що річні збори відбудуться 1-го грудня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній при Оклей і Райс вул. Напоминаємо ще раз усіх своїх членів, щоб прийшли на річні збори, бо маємо важні справи до вирішення. Буде справоздання і вибір уряду на рік 1936. Неприявний член на зборах заплатить 50 ц. кари, згідно з ухвалою. — Петро Сачавський, предс.; Мих. Семків, кас.; Василь Пилипів, секр.

МЕЙФИЛД, ПА. Бр. св. Василія, від. 185, повідомляє, що 1-го грудня, в першій годині пополудні, в гали парохіяльній, відбудуться річні збори. Маємо важні справи, буде вибір уряду на 1936 рік. — Секретар.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє всіх членів, що загальні збори нашого Тов. відбудуться дня 1-го грудня, в годині 2-гій пополудні, в українській православній салі. Просимо всіх членів на ті збори прийти, бобуде вибір уряду на 1936 рік. — Петро Романович, Василь Липка, Йосиф Ґалонішка, М. Скибінський.

ХОР ім. М. ЛИСЕНКА І ҐРУПА ТАНЦЮРИСТІВ ШКОЛИ АВРАМЕНКА В ПАСЕЙКУ, Н. ДЖ., зі своїми диригентами: о. Степаном Мусійчуком і п. Василем Роздільським. (Хор виступить у суботу, 30-го листопада, в PASSAIC, N. J., HIGH SCHOOL).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Виступ для Американців.

Хор ім. Лисенка і ґрупа українських танцюристів при укр. прав. громаді в Пасейку багато розголосили між Американцями і іншими народами добре імя України українською піснею і танком. Тепер ці обидві ґрупи приготовляють під кінець листопада один з найбільших виступів виключно для Американців, а саме в салі вищої школи в Пасейку, в „Пасейк Гай Скул Одіторіюм”. Програма буде інтересна, зложена з точок хору і танків. Будуть також місцеві солісти, а свято відкриє посадник міста.

Цей концерт української пісні і танку призначений для Американців. Та ми не повинні й тут остались позаду. Хай Американці побачать, що й ми любимо свою штуку. Тому і нашим обовязком є численно бути на цім концерті. Це буде концерт української штуки, перший того роду в Пасейку. Політичних чи релігійних домішок тут не буде.

Громадянин.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Листопадове Свято.

Листопадове Свято, що відбулося при вулиці 49-тій і Полайна в Шікаґо дня 17-го ц. м., випало з кожного погляду чудово. Народу зібралося сила велика, й настрій між зібраними був величній. Панахиду за поляглих героїв відправив в церкві парох о. д-р О. Ковальський в асисті двох священиків сторонських. о. Ковальський відкрив теж свято в галі гарно обдуманою промовою. Після того наступила добірна концертова програма, деклямаційна й відчитова.

Зпоміж співаків на перший плян вибилася панна Люба Україна Ковальська, яка, сміло можна сказати, вже нині займає чільне місце в мистецькім світі не тільки нашого міста, але й цілої Америки. Це зоря першої величини, яка, дасть Біг, скоро зачудує світ. Пан Вол. Ковалик теж заповідається дуже надійно, коби лишень не змарнував свойого дужого таланту форсовним співом у часі мутації. Колір його тенорового голосу чудовий і при відповідній культурі п. Ковалик міг би вибитися на великого співака. Кольоратурний сопран панни Ковальської є просто феноменальний, який, віримо, винесе панну Любу дуже високо, і то в короткім часі. Панна Ковальська—учениця Машир-Бенецької. Пан Яґело як диригент хору виявив себе виїмково талановитим майстром.

Бесіди промовців були виголошені поправно, але відчитувати одну і ту саму бесіду на всіх Листопадових Святах в Америці — не годиться. Панни декляматорки описалися знаменито, але хай рішучо навчаться деклямувати українські вірші з українським акцентом! Подяка їм буде краща. Панна Гірняк це справжня артистка.

Зібрано на інвалідів коло сто долярів. Слава зразковій українській громаді і її розумним, чесним та патріотичним провідникам!

Приятель.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Лемківське віче.

В неділю, дня 27. жовтня ц. р., відбулося заходом 2-го Відділу Орґанізації Оборони Лемківщини велике лемківське віче в Українськім Народнім Домі в Елизабет. Ціллю його було поінформувати наше ґромадянство про грізний стан лемківських земель під польською займанщиною та зорґанізувати допомогу.

Віче стягнуло багато людей не тільки з Елизабет, але також з сусідніх місцевостей як Пасейк, Ґарфілд, Кліфтон, Нюарк, Петерсон і інших.

Віче відкрив коротенькими словами п. Василь Левчик, голова Орґанізації Оборони Лекмівщини, почім виступила на сцену прекрасна ґрупа елизабетської молоді та під орудою свого диригента кіль-Ядловського відспівала кілька лемківських і загально українських пісень.

Опісля п. Левчик виголосив коротку, але завзяту та бадьору промову, навязуючи її до теперішніх незавидних обставин в краю та покликав до слова п. Михайла Дудру, відпоручника Лемківської Комісії зі старого краю.

Промова п. Дурди змалювала картини з життя Лемків та польський наступ на Лемківщину в ціли її винародовлення. Обширно та подрібно довідались ми з уст наочного свідка (який переживав це все) про нечуване польське нахабство супроти Лемківщини та про завзятий опір Лемків. Багато часу присвячено в промові на обговорення цеї ганебної ролі, яку грають наші киринники „русскі”, помагаючи Полякам затягати Лемкам петлю на шию. Навязуючи до американських відносин, звернувся бесідник з горячим зазивом до американських Лемків, які через несвідомість чи впертість утруднюють нашу працю та розпорошують сили нашого народа.

„Не сваримся ми, діти одної матері, тепер, коли бють нас чужі, коли бє нас і лукаво насміхається з нас доля”, казав прелеґент, „час вже найвищий нам спростувати свої погляди та виправити помилки наші й узятися спільними силами до праці для нашого багатострадального народа.

Вкінці п. Дудра візвав увесь наш загал стати негайно та всесторонно до помочі нашим братам Лемкам у старім краю.

По промові п. Дудри забрав ще коротенько слово п. Копка з Ню Йорку, а потім п. Левчик говорив про збірку. Слова його, навіяні любовю до свого народа і жертвенністю, викликали гучні оплески. Збірка принесла $36.12. По збірці хор відспівав „Ще не вмерла Україна”. Потім почався баль.

На вічу жертвували: Василь Левчик $5; о. Чаплинський $3; пані Зилак $2; Роман Слободян $2; по $1: Микола Матлаґа, Василь Ваняк, Михайло Процак, Теодор Процак, Теодор Копка, Павлина Кріль, Яків Красновський, Теодор Луняк, Михайло Ядловський, Андрій Полянський. Дрібними жертвами зібрано $13.12. Разом $36.12. Приходу зі вступу на баль і концерт було $169.98. Розходу було $152.35. Осталося чистого доходу з віча і балю $53.75.

З повищої суми вислано $50 до каси Оборони Лемківщини, а $3.75 зістає на руках відділового касієра.

За Комітет віча і балю:
Андрій Смит, секретар.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Тов. ім. І. Франка, від. 83 У. Н. Союза, з забави на інвалідів.

Вище назване товариство уладило в Українській Галі товариську забаву для своїх членів і запрошених гостей дня 17. ц. м., коли то при смачній вечері і при звуках гарної орхестри не забуто також про інвалідів У. Г. А. На поклик п. Йосифа Ваврова і п. Михайла Головатого, предс. тов. ім. І. Франка, зібрано на інвалідів $22.81, яку то суму пересллано на призначену ціль через Обєднання.

Товстместром при вечері був д-р Павло Дубас.

Управа Товариства.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN PROGRAM FOR CLUB WOMEN.

Children of Holy Ascention Church Entertain on President's Day.

A program of Ukrainian folk songs and dances featured the annual "President's Day" of the Woman's Club of Passaic, yesterday afternoon in the Y. W. C. A. Twenty-six presidents of federated women's clubs of the Sixth District were guests.

A program of folk songs and dances was presented by the Ukrainian Virgin Mary's Sisterhood's Dancing Group of the Holy Ascension Ukrainian Orthodox Church.

Their program follows Songs of the Sisterhood, "Yon on Hilltop Snow is Sifting"; "Sleep is Walking by the Window"; "Lullaby"; "Over the Brook" and "Old Woman's Chickens", given in both American and Ukrainian, the participants wearing typical Ukrainian costumes and head dress.

Dance numbers were: "Hayiwka," Easter Roundle, girls; "Kateryna", Catherine of Cherson City, boys and girls; "Kosachok" of Podolia," Marie Musiychuk and Alex Timochko; "Tchumak," merchant dance; solo by Alexander Musiychuk; "Hretchamki, Buckwheats" boys and girls.

"Kozachok" solo by Dorothy Smetana and "Hopak Circle" by the entire group. Miss Irene Musiychuk was efficient accompanist throughout the program.

(The Herald-News,
Passaic, N. J.,
Thursday, November 21, 1935).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

На Рідну Школу й інвалідів.

На місячних зборах тов. Ольги Басарабової ухвалено призначити частину доходу з пікніку, що відбувся 14 липня ц. р., на Рідний Край, а саме по $5 на інвалідів і Рідну Школу. Гроші вислано через Обєднання.

За уряд:
К. Гіль, предс.;
П. Хандога, секр.;
А. Федорик, касієрка.

ГВАЙСТОН, Л. АЙ.

На інвалідів.

Союз Українок відділ 43 переслав через Обєднання $5, призначуючи ту жертву на інвалідів.

БРИДЖПОРТ, КОНН.

На інвалідів.

З нагоди Першого Листопада відправлено панахиду в українській православній церкві та зібрано $5 на інвалідів. Гроші переслано через Обєднання.

В. Папроцький.

АНСОНІЯ, КОНН.

На Рідний Край.

Відділ 38 Союза Українок від початку свого заснування взяв собі за ціль помагати матеріяльно всім українським установам в ріднім краю. Наше свідоме щире жіноцтво ніколи не оминуло нагоди, щоб зібрати принаймні малу жертву на народні ціли. Також тим разом на своїй прогульці та забаві, яка була уладжена на фармі в нашого свідомого громадянина Патинка в Брандфорд, Конн., не забуто про рідний край. З розпродажу цукорків прийшло $5, котрі переслано через Обєднання, та призначено пополовині на інвалідів і Рідну Школу. При тій нагоді ми просимо наше жіноство в Ансонії, щоб воно вступало до нашого відділу Союза Українок, а тимсамим збільшувало ряди організованого жіноцтва в Америці. Збори нашого відділу відбуваються в третій четвер кождого місяця, в годині 7-мій вечір, у галі Українсько-американського Клюбу при High St., Ansonia, Conn. Треба активно виказати, що ми, жінки, хочемо також причинитися своєю працею та жертвами до визволення нашого народу. Нам треба зєднатись і взятись до щирої праці, бо лише в такий спосіб зможемо не тільки дати моральну й матеріяльну поміч для свого народу, але й багато помогти самим собі.

Тому кличемо ще раз до Вас, українські жінки, забудьте всякі непорозуміння та покажіть, що ви є свідомі свого завдання й обовязку. Приходіть до нашого відділу та ставайте разом з нами до праці.

Марія Королишин, секретарка.

На визвольну боротьбу.

А. Галабан, Ембрідж, Па., $9.50.

Відділ ОДВУ 47, Шікаго, Ілл. від Тов. Вол. Вел., від. 143 У. Н. П., $3.50.

Від. 19, Ню Гейвен, Конн., із щедрівки $38.00.

Тов. „Дністер", від. 361 У. Н. С. в Н. Й., з пушки $0.51.

Відділ 23 ОДВУ, Алентавн, Па., $141.00.

Відділ 19 ОДВУ Ч. Х., Ню Гейвен, Конн., з пікніку й прогульки $20.00.

Від. 32 ОДВУ, Міннеаполіс, Мінн., зібрав Петро Качмар, $27.00. Зложили: д-р М. Гайдак $15, проф. А. А. Грановський $10.00, І. Пастух $2.00, з пушок $2.01. Зібрали: В. Мельник 66 ц., Н. Андрущак 85 ц., О. Кузик 50 ц. З панахиди в прав. церкві 1-го вересня $18.60.

Відділ 5 ОДВУ, Гартфорд, Конн., з відчиту ген. Капустянського $58.00.

Відділ 50 ОДВУ Ч. Х., Бріджпорт, Конн., $32.68, з пікніку $32.15, на гостині в Савтпорт, Конн., пані Н. Шмігельська зібрала $2.00, з пушки пані Т. Бек $1.23, К. Кушляк $1.30.

Від. 62 ОДВУ, Ґлестонбури, Конн., М. Стисло зібрав до пушки $1.00.

Відділ 40 ОДВУ, Тонтон, Масс., Михайло Сусой $25.00.

Відділ 33 ОДВУ, Вілінг, В. Ва. $13.35 замісць вінка на гріб бл. п. члена ОДВУ М. Петрика.

Відділ 65 ОДВУ, Елізабет, Н. Дж., $10.00 від Сестр. „Любов", від. 37 У. Н. Союза.

Відділ 51 ОДВУ, Честер, Па., Роман Василик $2.00.

Ковтсвіл, Па., із панахиди 1. вересня $4.37.

Філядельфія, Па., пересилає Т. Свистун, $4.75. Зложили: М. Довгань $2.00, о. І. Врублевський $1.00, О. Палій, О. Мицик, Ф. Богатий по 50 ц., К. Марцінишин 25 ц.

Вілімантік, Конн., Тов. Єдність, від. 111 У. Н. П., обходило 20 літний ювилей У. Н. П. і 10-літнє істнування товариства та на заклик о. Д. Поліщука зложили $18.55 наступні: К. Гірчиця $10; К. Савка, Д. Добуш, А. Лемешка, С. Кінчик, В. Гірчиця по $1.00; о. Д. Поліщук, С. Барановський, Н. Наумець, А. Лемешка, В. Кінчик, Ф. Козак по $50 ц.; Н. Камінський 25 ц.; С. Пелехач 20 ц. і Н. Н. 10 ц.

Відділ 43 ОДВУ, Бруклин, Н. Й. На лісту ч. 457 зібрав Г. Волічинський $30.25. Зложили: Т. Кіх, Д. Висоцький по $2.00; Г. Волічинський, І. Малик, Г. Сидорко, І. Забавський, І. Пачковський, І. Дахновський, Ю. Гудима, М. Гудима, С. Канюка, С. Заблоцький, А. Цюпа, П. Баран, Д. Сенюк, Н. Цибрівський, І. Копитко, Д. Харишин, В. Бріль по $1.00; Г. Мудрик, А. Бартко, Д. Смитанюк, В. Галась, І. Корчинський, П. Малицький, І. Сенько, Г. Квік, П. Когут, Г. Малко, С. Комаравський, П. Тараска, Д. Кмита, Г. Фомкен, С. Гобер, Д. Гобер по 50 ц.; Л. Кісь, А. Дячук, І. Малко, С. Глушко, В. Рікет по 25 ц.

На лісту 455 зібрав М. Кіт. Зложили: М. Кіт, П. Якимів, Т. Кирилюк, Р. Мацьора, І. Возьний по $1.00; М. Костів, М. Кішак, В. Кіт, А. Кіт, М. Рибак, Р. Оліяр, Ю. Перогович, А. Кіт, П. Шарко по 50 ц.; В. Костів, Т. Сорока, Г. Шевчук, Ф. Худий, Т. Мойсей, С. Терпак, Д. Скіцко, А. Гавришко, Д. Макеон, А. Отенбрайт, Н. Сторожук, М. Білаш, Н. Цибрівський, М. Дикий, Й. Задорецький по 25 ц.

Жертви, що вплинули на Святі Героїв дня 20. жовтня 1935.

По $5: С. Угорчак. По $2: М. Гаврилів, В. Бріль, Т. Дудчак, П. Циприян. По $1.25: К. Беднарчик. По $1: М. Аструк, І. Кожух, А. Тураш, В. Бродяк, М. Малиса, А. Багринівський, А. Биляк, Т. Прудиш, Рев, Л. Весоловський, Я. Волошин, І. А. Дусаненко, І. Демитрів, М. П. Барановський, М. Костів, М. С. Курман, В. Герич, Н. Сватко, В. Артимовський, М. Котско, Приятелька Усіх, П. Дембіцький, П. Гнатів, І. Гудима, Д. Матвіїв, П. Дичко, М. Остапович, Д. Душук, Д. Грицишин, І. Кібало, Я. Пшик, М. Бойчук, В. Сцібайло, Р. Фенчинський, В. Тарас, А. Кушик, Д. Бойчук, Н. Кравчук, Й. Кода, П. Савудяк, С. Черватюк, Рев, Д. Профета, Б. Гірчиця, П. Задорецький, Т. Гандзюк, М. Пізнак, М. Максимович, Гавалець, Дж. К., І. Готра, Д. Павлик, М. Гук, Г. Шода, М. Сербинський, Ю. Чорнюк, Черняк, Г. Першин, М. Олейко, М. Макар, М. Першин, М. Кравчук, С. Жигайло, Я. Корнат, В. Брилинський, С. Онуфрей, М. Когут, К. Шпак, Г. Сушко, С. Шарки, С. Малига, Ю. Сидор, В. Басилюк, І. Бабінець. По 50 ц.: М. Чупер, О. Волчак, П. Чернецький, Й. Хміль, М. Міхалевич, М. Кіт, Й. Грицай, Українець, М. Завойко, Р. Рибак, Я. Агрес, С. Ф., Г. Малко, М. Грицишин, І. Кубарик, Я. Деркач, К. Лучка, Г. Волічинський, Світлик, А. Курман, Т. Гнатов, А. Самбір, М. М., В. Панчак, І. Тибор, А. Олешко, Л. Перчин. По 30 ц.: П. Бобесюк. По 25 ц.: П. Постоловський, С. С., Д. Левицький, С. П., А. П., Г. Г., А. Л., І. Профета, М., П. М. Горбатук, В. Стичак, К. Саляк, Н. Н.

Жертви з прощального вечора в честь ген. Капустянського дня 19. жовтня. (З цеї суми вислано 15 долярів на інвалідів).

По $5: Д. Галичин, Л. Мишуга. По $2: М. Бойчук, В. Барин, Белегоцький. По $1: М. Перчишин, П. Мельник, К. Миронюк, М. Феник, Чопіль, Боднар, Гаврилко, Ю. Чорнюк, В. Череватюк, І. Перчишин, Боднарчик, Ґельнер, Кобан, Ленчук, Дроботій, С. Левко, Броцький, Третяк, В. Кушнір, С. Миронюк, М. Дудра, Т. Копка, Р. Голембйовський, Е. Дичко, М. Новак, М. Сербинський, Чорнюк, Сокальчук, Баранюк, Шкільний, І. Кльоц, П. Ярема, М. Гульний, М. Перчишин, Т. Бойчук, Я. Гутак, Ст. Ярема, М. Іванів.

Центральна Управа ОДВУ.

БЛЕКСТОН, МАСС.

З вінчання на інвалідів.

Дня 10 листопада відбулося весілля в гром. Проборівських, які віддавали свою доньку Анну за Ярослава Гричуха. На пригадку Т. Лаби і Д. Лукиника гром. І. Шило забрав слово, зазначуючи, що при добрій і гучній забаві нам треба також памятати про рідний край, та зложити відповідну жертву на його поміч.

Збіркою занялись А. Підгородецька й М. Познанська. Разом зібрано $16.60, з чого призначено $8.43 на школу в Вунсокет, Р. Ай., а $8.17 на інвалідів. Жертви зложили: Я. і А. Гричух, М. Проборівський, І. Тепер, І. Шило, В. Пасечняк по $1; О. Косюк, Д. Лукиник, П. Лановий, М. Бойко, В. Патрило, Я. Шаравара, М. Підгородецький, Й. Кава, А. Сидор і С. Пасай з Вустер, Масс., М. Патрило, І. Околіта, І. Познанський, Д. Бойко, П. Гембаровський по 50 ц.; М. Федишин, 40 ц.; А. Зелененька, Й. Бойко, Т. Лаба, П. Сорокатий, М. Познанська, Я. Кіндефорський, І. Карась, О. Галатин, В. Стрик, Т. Кокольський, Й. Галушка, С. Свірський, М. Гричух, С. Пригарський по 25 ц.; М. Сосік, О. Шпікула по 10 ц.

Через Обєднання переслано $8.17 на інвалідів.

Катастрофа.

— Касю, Касю, чого ти заглядаєш так на літаки?

— Бо, прошу пані, ось-ось буде катастрофа.

— Вже є! Молоко збігло.

НАЙМЕНШІ АРМІЇ НА СВІТІ.

Република **Сан Маріно**, що є в Італії між провінцією Пезаро е Урбіно та Форлі, займає простору 61 квадратових миль. Вона брала навіть участь у світовій війні на боці антанти. Має армію із 950 вояків і 38 старшин. Ця „армія" ділиться на три частини. Одна частина звана парадна сотня, якої обовязком є репрезентація; друга частина це гвардія „великої ради". Велика рада, себто парлямент, складається з 60 членів, вибираних досмертно. Третя частина війська виконує службу безпеки. Цікава є військова музика армії, 212 осіб, яка головно удержує популярність одностроями.

Інша держава, **Монако**, над Середземним морем, має ще менше військо, бо всього 82 вояки і 3 старшини. Армія ця не має ніякої іншої журби на голові, як прикрашувати своїми мальовничими одностроями вулиці головного міста, Монте Карльо.

Держава **Ватикан** має також армію, що складається з трох частин. Т. зв. „шляхотська ґвардія" рекрутується з молодих членів найвищої римської аристократії. Мають вони гарні однострої. Далі є стара швайцарська гвардія, що разом із старшинами має 120 осіб. Палатна ґвардія, 53 особи, це особиста й почесна сторожа папи.

Князівство **Ліхтенштайн** між Форальбергом і Швайцарією займає простору 159 кв. миль і не має зовсім армії. Колиж грозить небезпека, всі мужчини зі зброєю в руках мають боронити своєї маленької батьківщини.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член тов. Запорозька Січ, від. 155 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котра була мені великою поміччю в моїй недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Йосиф Ковальський,
Перт Амбой, Н. Дж.

Не знав.

— Пане, як ви смієте говорити всім, що я ідіот!?

— Та я не знав, що ви з цього робите тайну! — відповідає запитаний.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Клемансо брав раз участь у відкритті промислової виставки в Ліоні. Як перетяв стяжку, сказав:

— Панове й пані, витаю вас щиро. Що крім того в звязку з цим святом маю сказати, про це довідаєтеся завтра з паризьких часописів.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (37)

Божевільний з болю лев ішов просто на Томія, повільним, скрадаючимся ходом. Якби Томі був обережний, він був би сховався на дереві, що розтягало свої гиляки понад ним. Але бувший член Чужинецького Легіону чув погорду до втечі.

Замісць цього він старався горячково, а надаремно, викинути з рушниці патрон, що задержав стріляння. Тимчасом Джері Джовинс, зовсім спокійно, підняв свій 32-калібровий револьвер, думаючи, що ця забавка, подарована йому приятелем, це добра зброя на льви.

На ділі куля з того револьвера, якби навіть льва поцілила, тільки його ще більше розлютилаб. Тому два товариші мали справжнє щастя, що в той мент трапилося щось зовсім несподіване. З дерева над ними на саму дорогу львові спустився майже нагий чоловік.

У руках цей чоловік мав тяжку спису, і як тільки скочив на землю, він уже був нахилений, щоб здержати рух льва. Здивовані чорні аж ахнули, бо вони думали, що ніякий чоловік не всилі здержати розмаху такої дужої бестії.